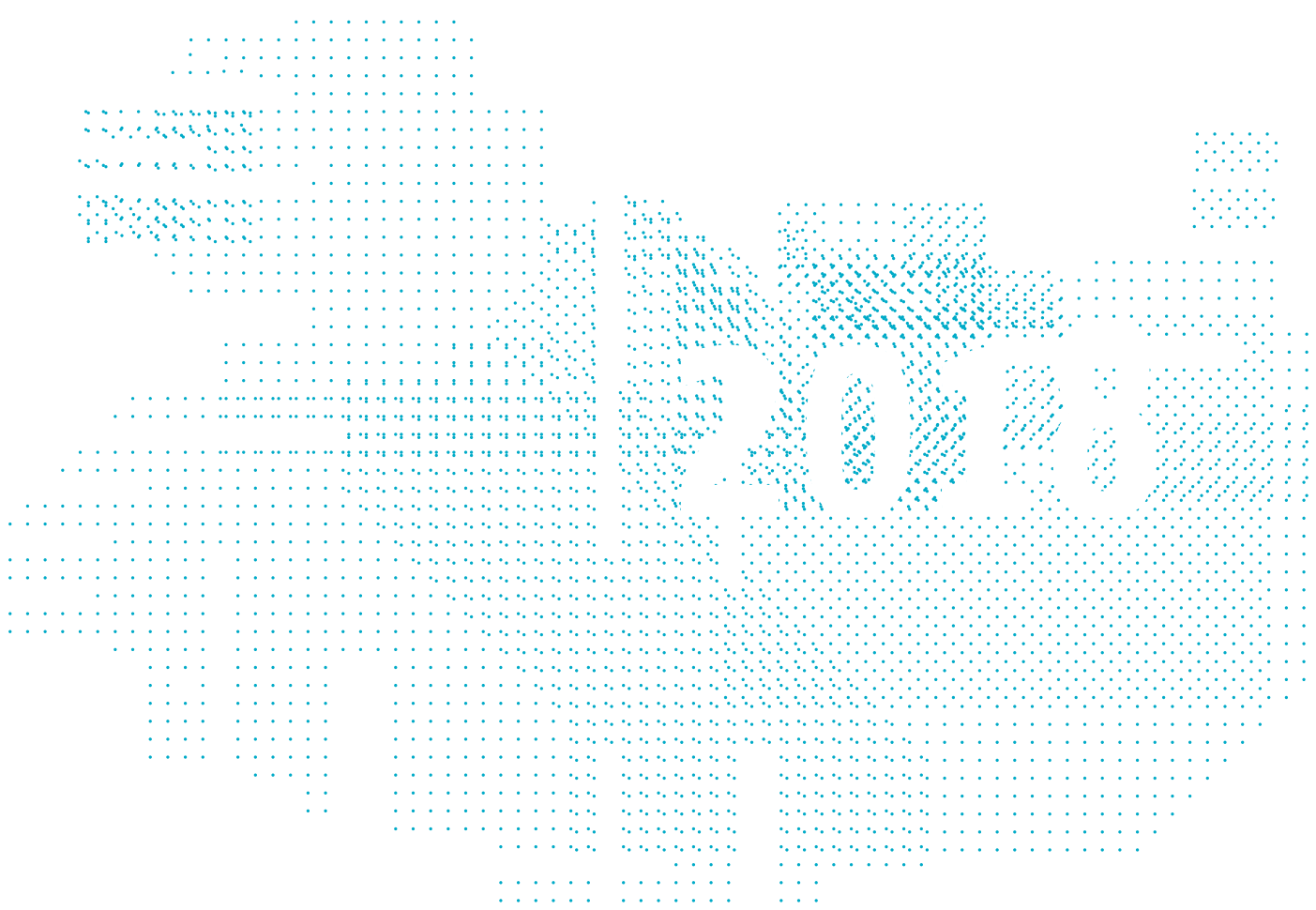

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI INSTYTUTU SPRAW PUBLICZNYCH W ROKU 2018

Spis treści

Działalność ISP w 2018 roku

O Fundacji	2
Program Europejski	4
Program Demokracji i Społeczeństwa Obywatelskiego	9
Program Polityki Społecznej	17
Program Polityki Migracyjnej	22
Obserwatorium Równości Płci	27
Program Społeczeństwa Cyfrowego	31
Dział Publikacji	33

O Fundacji

Fundacja Instytut Spraw Publicznych (ISP) jest jednym z wiodących polskich think tanków, niezależnym ośrodkiem badawczo-analitycznym. ISP powstał w 1995 roku. Poprzez prowadzenie badań, przygotowywanie ekspertyz i rekomendacji dotyczących podstawowych kwestii życia publicznego służy obywatelowi, społeczeństwu i państwu. ISP współpracuje z ekspertami i badaczami z polskich i zagranicznych ośrodków naukowych. Wyniki projektów badawczych prezentowane są na konferencjach i seminariach oraz publikowane w formie książek, raportów, komunikatów i rozpowszechniane wśród posłów i senatorów, członków rządu i administracji, w środowiskach akademickich, a także wśród dziennikarzy i działaczy organizacji pozarządowych.

Cele statutowe:

- rozwój wiedzy i umiejętności w dziedzinach istotnych z punktu widzenia modernizacji oraz rozwoju państwa,
- wspieranie reform i modernizacja struktur organizacyjnych państwa,
- tworzenie mechanizmów i instytucji sprzyjających prowadzeniu skutecznej polityki społecznej,
- rozwój form i instytucji umożliwiających skuteczny wpływ obywateli na sposób gospodarowania środkami publicznymi,
- popularyzacja celów i założeń reform politycznych i gospodarczych,
- reformy i skuteczne funkcjonowanie systemu nauki i szkolnictwa wyższego,
- rozwój współpracy środowisk twórczych w oparciu o dorobek intelektualny nauk społecznych,
- tworzenie i wprowadzania nowoczesnych, przejrzystych i stabilnych rozwiązań prawnych niezbędnych dla rozwoju kraju,
- integrowanie i aktywizacja społeczności lokalnych,
- poprawa bezpieczeństwa publicznego,
- wypracowanie długofalowej wizji polskiej polityki zagranicznej i przyczynianie się do integracji europejskiej.

Programy

- Program Europejski
- Program Demokracji i Społeczeństwa Obywatelskiego
- Program Polityki Społecznej
- Program Polityki Migracyjnej
- Obserwatorium Równości Płci
- Program Społeczeństwa Cyfrowego

Rada Fundacji

- prof. Marcin Król, przewodniczący
- Jerzy Baczyński
- Igor Chalupec
- prof. Katarzyna Chałasińska-Macukow
- prof. Małgorzata Fuszara
- prof. Danuta Hübner
- dr Agnieszka Liszka-Dobrowolska
- Jarosław Kurski
- prof. Wojciech Sadurski
- Andrzej Topiński

Zarząd

- dr Jacek Kucharczyk, prezes zarządu
- dr hab. Beata Łaciak

Rada Programowa

- prof. Monika Płatek, przewodnicząca
- dr Henryka Bochniarz
- dr Włodzimierz Cimoszewicz
- Mikołaj Dowgielewicz
- Andrzej Klesyk
- prof. Joanna Kurczewska
- prof. Zdzisław Mach
- prof. Marcin Matczak
- prof. Elżbieta Matynia
- dr Maria Pasło-Wiśniewska
- Włodzimierz Paszyński
- Józef Pinior
- prof. Adam Daniel Rotfeld
- prof. Andrzej Rychard
- prof. Irena Rzeplińska
- Tomasz Sielicki
- dr Joanna Staręga-Piasek
- prof. Magdalena Środa
- prof. Mirosław Wyrzykowski

Działalność ISP w 2018 roku

Program Europejski

Program Europejski ISP koncentruje się na badaniu aktualnej polityki europejskiej i zagranicznej Polski oraz monitorowaniu działalności instytucji europejskich. Celem działań Programu jest współtworzenie merytorycznej debaty na tematy europejskie w Polsce oraz proponowanie niezbędnych rozwiązań w obszarze polskiej polityki zagranicznej, w tym europejskiej.

Tematy	Rok 2018 w liczbach
<ul style="list-style-type: none">Aktualne wyzwania w polityce europejskiejStosunki polsko-niemieckie	<ul style="list-style-type: none">11 realizowanych projektów9 uzyskanych grantów11 publikacji30 konferencji i seminariów

Aktualne wyzwania w polityce europejskiej

Re-energising Europe

A package deal for the EU27

Program Europejski w 2018 roku poświęcił wiele uwagi wyzwaniom, z jakimi zmagają się obecnie Unia Europejska, poczynając od Brexitu i konieczności przeprowadzenia reform instytucjonalnych, poprzez kryzys uchodźczy aż po

kształtowanie polityki zagranicznej wobec nowej amerykańskiej administracji i stałego zagrożenia ze strony Rosji. Tematy te omawialiśmy i opracowaliśmy w ramach trwającego od 2016 roku paneuropejskiego projektu „New Pact for Europe”, który miał na celu wypracowanie wniosków i propozycji zmian w UE z perspektywy różnych państw członkowskich. Inicjatywę, koordynowaną przez European Policy Center z Brukseli, zakończyło wydanie pod koniec 2017 roku raportu [Pchnąć do przodu Europę. Pakiet uzgodnień z korzyścią dla wszystkich w UE27](#) przygotowanego przez grupę europejskich ekspertów. W ramach polskich działań zorganizowaliśmy na początku roku konferencję „Jak ożywić Europę?” z udziałem byłego przewodniczącego Rady

Europejskiej Hermana van Rompuy'a, ministra ds. europejskich Konrada Szymańskiego, byłego ministra ds. europejskich, Rafała Trzaskowskiego oraz byłego premiera Węgier Gordona Bajnaja, podczas której zaprezentowaliśmy wyniki prac. Wydarzenie wieńczące pięcioletni projekt odbędzie się w czerwcu 2019 r. w Brukseli.

Aktualnym wydarzeniem w Europie poświęcona jest także seria debat „Pytania o Europę” z udziałem m.in. posłów do Parlamentu Europejskiego i zagranicznych ekspertów. W 2018 roku dyskutowaliśmy o migracji zarobkowej wewnątrz Unii Europejskiej, zwalczaniu mowy nienawiści w sieci w UE, polityce bezpieczeństwa, przyszłości unijnego budżetu oraz odbywających się w 2019 roku wyborów do Parlamentu Europejskiego. Tę ostatnią debatę uzupełniliśmy o badania na temat wiedzy Polaków o sposobie wyboru posłów do Parlamentu Europejskiego.

Wiele uwagi poświęciliśmy również zagadnieniu migracji, który jest jednym z kluczowych wyzwań zarówno dla całej UE, jak i dla Polski. Zrealizowaliśmy badania dotyczące ukraińskich studentów, uczących się w krajach wyszehradzkich. Zbierane dane zastane, rozmowy z osobami odpowiedzialnymi za politykę migracyjną i nauczanie akademickie oraz z przedstawicielami uczelni uzupełniliśmy opiniami samych studentów, wyrażanymi w internetowej ankiecie. Raport, [Ukraińscy studenci w Polsce. Motywacje, korzyści, wyzwania](#) który zwięźliście przeprowadzone badania wskazywał pożądane rozwiązania, które zarówno zachęcą ukraińską młodzież do podejmowania studiów w Polsce i pozostałych trzech krajach, jak i poprawią ich warunki pobytu oraz podejmowania pracy w regionie.

Wnioski z powyższego badania pogłęбилиśmy prowadząc analizy na zlecenie OECD na temat zagranicznych studentów medycyny w Polsce. Przeprowadziliśmy wywiady z urzędnikami,

reprezentantami szkół wyższych, stowarzyszeń studentów i związków lekarzy. Projekt stanowił kontynuację badania z 2016 roku poświęconego wykwalifikowanym ukraińskim migrantom w Polsce w obszarze ochrony zdrowia.

Kontynuowaliśmy także temat swobodnego przepływu osób w ramach UE, prowadząc pionierskie badanie analizujące fenomen imigracji do Polski po roku 2004 obywateli krajów tzw. „starej Unii” - Niemców, Włochów oraz Francuzów. Wyniki badania opublikowaliśmy w raporcie [Na chwilę i na zawsze. Migranci unijni w Polsce na przykładzie Francuzów, Niemców i Włochów](#), który wskazał, dlaczego Polska jest dla nich atrakcyjnym krajem do osiedlenia się i jak są oni zintegrowani z polskim społeczeństwem.

Stosunki polsko-niemieckie

Na początku roku 2018 po długotrwałych negocjacjach Niemcom udało się powołać nowy rząd. Proces ten regularnie obserwowaliśmy i komentowaliśmy w ramach nowej serii „Niemcy w zblizeniu”, która ma na celu przybliżyć niemiecką politykę polskiemu odbiorcy. Regularnie publikujemy krótkie

teksty na ten temat – zamieszczane na stronie ISP i portalu TOK FM, kręcimy krótkie filmiki oraz za pomocą mediów społecznościowych przekazujemy najnowsze wiadomości polityczne zza Odry. Zorganizowaliśmy także debaty eksperckie na temat niemieckiej polityki europejskiej.

Stan stosunków polsko-niemieckich badamy w corocznym sondażu w serii „Barometr Polska-Niemcy”. W 2018 roku powtórzyliśmy pytania dotyczące niemieckiej polityki europejskiej i dwustronnych relacji politycznych, postrzegania kraju i społeczeństwa oraz zapytaliśmy o kwestie historyczne. Wyniki badania opublikowaliśmy w raporcie [Polacy i Niemcy. Dzieląca przeszłość, wspólna przyszłość?](#). Zaprezentowaliśmy je pod koniec maja na Koerber History Forum w Berlinie w czerwcu w Warszawie, w Bundestagu oraz podczas debaty z polskimi i niemieckimi politykami ponownie w Berlinie. Następnie Autorka badań odbyła 12 podróży promujących wyniki m.in. w: Poczdamie, Bremie, Bonn, Pasewalku, Bayreuth, Minden, Frankfurt nad Menem, Szczecinie, Wrocławiu oraz Krzyżowej.

Wydarzenia

- Debata w cyklu „Pytania o Europę?”, „Jakie są ekonomiczne koszty migracji?”, Warszawa, 14 lutego

- Konferencja „Jak ożywić Europę? Konferencja z udziałem: Van Rompuy, Szymański, Trzaskowski, Bajnai”, Warszawa 28 lutego
- Debata „Ochrona przed hejtem czy cenzura? Jak walczyć z mową nienawiści w Internecie?”, Warszawa 23 marca
- Dyskusja ekspercka: „Niemiecka polityka europejska – analiza w miesiąc od powstania czwartego rządu Angeli Merkel”, Warszawa, 26 kwietnia
- Debata z cyklu „Pytania o Europę”, Polityka bezpieczeństwa Unii Europejskiej – czy potrzebna nam większa aktywność UE w dziedzinie obronności?, Warszawa, 8 maja
- Debata z cyklu „Pytania o Europę”, „Jaki budżet Unii Europejskiej po 2020 r.? Polsko-niemiecko-francuska debata o pieniądzach”, Warszawa, 8 czerwca
- Debata z cyklu „Pytania o Europę”, „Wybory do Parlamentu Europejskiego w 2019 roku. Jak zachęcać do głosowania?” Warszawa 15 czerwca
- Debata „Ukraińscy studenci w Polsce i w Europie”, Warszawa, 19 czerwca
- Prezentacja wyników „Barometr Polska-Niemcy 2018: Polacy i Niemcy o swoich krajach i o polityce europejskiej”, Warszawa, 20 czerwca
- Dyskusja ekspercka „Migranci na polskim rynku pracy – aspekty prawne, integracja, wyzwania” Warszawa, 25 września
- Seminarium „Poland in the Western Balkans: What to expect from the Poznań Summit? Warszawa, 26 września
- 3 warsztaty radiowe dla uczniów liceów na tematy europejskie, wrzesień 2018
- Dyskusja „Obawy, nadzieje, stereotypy. Niemcy i Polska wobec Stanów Zjednoczonych”, Warszawa, 19 listopada
- Dyskusja ekspercka „Niemcy i Unia Europejska przed wyborami do Parlamentu Europejskiego – prognozy i wyzwania”, Warszawa, 13 grudnia
- 14 prezentacji wyników badań Barometr Polska-Niemcy 2018 w Poczdamie, Bayruth, Berlinie, Wrocławiu (2), Poznaniu, Pasewalk, Krzyżowej, Minden, Bremie, Bonn, Gütersloh, Frankfurt nad Odrą, Warszawie, wrzesień - grudzień

Publikacje

- Jacek Kucharczyk, Agnieszka Łada, [*Polacy a inni Europejczycy. Dystans społeczny na przykładzie Francuzów, Niemców, Ukraińców i Włochów*](#)
- Agnieszka Łada (red.), [*Na chwilę i na zawsze. Migranci unijni w Polsce na przykładzie Francuzów, Niemców i Włochów*](#)
- Agnieszka Łada (red.), [*Ukraińscy studenci w Polsce. Motywacje, korzyści, wyzwania*](#)
- Agnieszka Łada, [*Polacy o Parlamencie Europejskim - wiedza i oceny rok przed wyborami*](#)
- Agnieszka Łada, [*Trudne partnerstwo. Polacy i Niemcy o kraju sąsiada, wspólnej historii i Europie*](#)
- Agnieszka Łada, [*Razem w Europie? Co Polacy i Niemcy sądzą o polityce europejskiej*](#)
- Agnieszka Łada, [*Polacy i Niemcy. Dzieląca przeszłość, wspólna przyszłość? Wyniki Barometru Polska-Niemcy 2018*](#)
- Bartłomiej Michalak, [*Jak poprawić system wyborczy do Parlamentu Europejskiego*](#)
- Anna Jaroń, Agnieszka Łada, *Umieędzynarodowienie edukacji medycznej w Polsce*, Raport ISP dla OECD
- Jacek Kucharczyk, „Politics, ideology and voter apathy: direct democracy in Poland” w: Steven Blockmans, Sophia Russack (red.), [*Direct Democracy in the EU –The Myth of a Citizens' Union*](#), CEPS, Brussels 2018
- Seria tekstów (20) „Niemcy w zblizeniu” na temat niemieckiej polityki w ramach projektu <https://www.isp.org.pl/pl/niemcywzblizeniu>

Zespół

dr Agnieszka Łada (dyrektor programu/starszy analityk), Aleksander Fuksiewicz (koordynator projektów/analityk do 08.2018), Łukasz Wenerski (koordynator projektów/analityk do 02.2018), Paulina Piwowarczyk (asystentka Programu od 08.2018)

Program Demokracji i Społeczeństwa Obywatelskiego

Program koncentruje się na problematyce społeczeństwa obywatelskiego i spójności społecznej oraz działa na rzecz umacniania praw obywateli – w tym praw społecznych, państwa prawa oraz sprawnej, przejrzystej i przyjaznej dla obywatela administracji publicznej. Jego misją jest podejmowanie działań na rzecz promocji aktywnych postaw obywatelskich, dialogu społecznego, wzmacniania sektora pozarządowego i rozwoju współpracy między obywatelami a władzami publicznymi.

Tematy	Rok 2018 w liczbach
<ul style="list-style-type: none">• Funkcjonowanie, jakość i przyszłość demokracji w Polsce i w Europie• Dialog obywatelski i rozwój sektora obywatelskiego• Sytuacja i aktywność obywatelska rodziców z niepełnosprawnościami• Demokracja i zrównoważony rozwój	<ul style="list-style-type: none">• 8 realizowanych projektów• 4 uzyskane granty• 12 publikacji• 12 konferencji i seminariów

Funkcjonowanie, jakość i przyszłość demokracji w Polsce i Europie

Kryzysy ekonomiczny i migracyjny oraz zmiany społeczno-gospodarcze związane z procesem globalizacji w powiązaniu z reakcjami na nie polityków europejskich i światowych doprowadziły do podkopania podstaw demokracji liberalnej. Spotęgowały też wzrost nieufności mieszkańców poszczególnych państw do demokracji przedstawicielskiej oraz tradycyjnych form prowadzenia polityki. Narastanie takich nastrojów sprzyja zwiększeniu zainteresowania ruchami populistycznymi, wzrostowi znaczenia nacjonalizmów i eurosceptycyzmu. W ten sposób ruchy antyestablishmentowe, a niejednokrotnie nawet antydemokratyczne znalazły się w głównym nurcie polityki różnych państw. Ich liderzy w kolejnych wyborach stają w szranki ramie w ramie z przedstawicielami tradycyjnie demokratycznych ugrupowań politycznych, walcząc o władzę. Ich udział w wyborach (lub sprawowaniu władzy) prowadzi do upowszechniania w dyskursie publicznym poglądów nacjonalistycznych i wykluczających. Takie poglądy wydają się docierać w coraz większym stopniu do ludzi młodych w Polsce, będących co najmniej

równie konserwatywnymi, jak ich rodzice i poszukujących ujścia dla swoich poglądów u wyrazistych polityków antyestablishmentowych, obiecujących szybką zmianę zastanego porządku społecznego. Stan debaty publicznej odwołuje się też do silnej polaryzacji poglądów obecnej w społeczeństwie. Odwołują się do niej politycy, budując swoje postulaty polityczne i

kształtując przekazy. Nie jest jednak jasne, czy tak rzeczywiście wygląda rzeczywistość społeczna, czy jedynie politycy tworzą taki jej wizerunek, wpływając w rezultacie na sposób myślenia swoich wyborców. Wiele dyskutuje się ostatnio publicznie o tych tendencjach, ale wciąż wiedza na temat przyczyn obserwowanych procesów społecznych wydaje się niepełna.

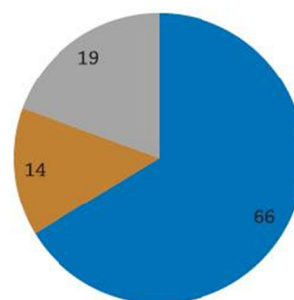

Eksperti Programu Demokracji i Społeczeństwa Obywatelskiego zaangażowali się w trzy inicjatywy skupione na tej problematyce. Razem z węgierskim think tankiem Political Capital pracowaliśmy nad zniwelowaniem podziałów w społeczeństwie, pogłębiających się na skutek oddziaływania polityki populistycznej (projekt „Building Constructive Dialogue in Central Europe”). W 2018 zakończyliśmy badanie ilościowe (sondaż na reprezentatywnej próbie pełnoletnich Polaków i Węgrów) oraz jakościowe (wywiady eksperckie w każdym kraju), mające na celu identyfikację skali oraz przyczyn podatności obu społeczeństw na dyskurs populistyczny. Badanie pozwoliło na zidentyfikowanie groźnego zjawiska – trybalizmu, autorytarnego i antypluralistycznego podejścia do

polityki. W obu społeczeństwach znacząca grupa ludzi (10% populacji na Węgrzech i 15% w Polsce) postrzega życie publiczne wyraźnie w czarno-białych barwach, podąża za swoim liderem bez względu na konsekwencje i gotowa jest zgodzić się na wykorzystanie przemocy w życiu publicznym.

Rys. 29: Opinie na temat stosowania przemocy w Polsce (proporcje odpowiedzi w %)

- W demokracji użycie przemocy w celu osiągnięcia jakiegokolwiek celu jest całkowicie nie do przyjęcia
- W przypadku, gdy konieczne jest osiągnięcie ważnych celów, należy nawet dopuścić stosowanie przemocy.
- NW/BO

Wyniki badań wykorzystaliśmy do organizacji w Polsce serii siedmiu debat pod wspólną nazwą Objazdowego Klubu Dyskusyjnego „Wspólny Mianownik” poruszających tematy dzielące Polaków albo ważne dla danej społeczności lokalnej - roli mediów lokalnych, aktywności obywatelskiej młodych na poziomie lokalnym, praw kobiet, dostępu do broni palnej czy zakazu handlu w niedzielę. Debaty zorganizowaliśmy poza Warszawą oraz największymi miastami we współpracy z działającymi lokalnie organizacjami z różnych części kraju - Watchdog Polska, Fundacjami Autonomia oraz SocLab. W trakcie spotkań sprawdzaliśmy również różne formuły prowadzenia dyskusji w lokalnych społecznościach, aby zidentyfikować te lepiej nadające się do zasypywania podziałów społecznych.

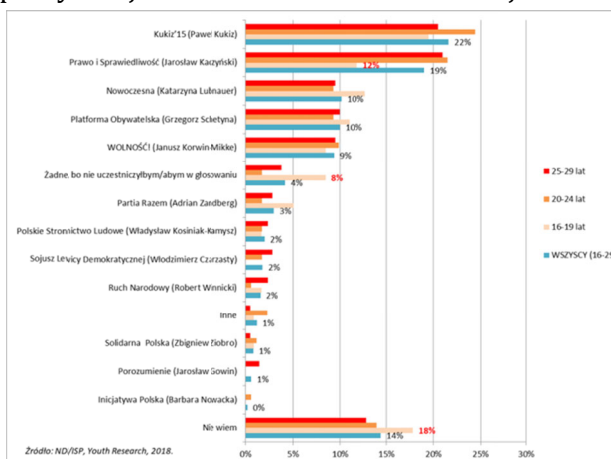
Ponadto, razem z niemieckim think-tankiem d|part z Berlina, Open Society European Policy Institute (OSEPI) z Brukseli i organizacjami partnerskimi z czterech innych europejskich krajów: Węgier, Włoch, Francji i Grecji przyglądaliśmy się poziomowi zakorzenienia wartości

społeczeństwa otwartego. Przeprowadziliśmy badania sondażowe mieszkańców wszystkich uczestniczących w projekcie krajów oraz wywiady eksperckie poświęcone sposobowi rozumienia idei społeczeństwa otwartego. Ich wyniki zaprezentowano w krajowych studiach przypadku oraz raportach porównawczych. Zawierają one rekomendacje skierowane do liderów opinii, organizacji pozarządowych i aktywistów, jak przeciwdziałać zagrożeniom

dla społeczeństwa opartego na dialogu między różnymi stronami poszczególnych konfliktów, jak wypracowywać porozumienia co do wprowadzanych rozwiązań oraz gwarancje realizacji praw dla różnych mniejszości społecznych.

Grupą społeczną, o której w Polsce dyskutuje się ostatnio bardzo szeroko w kontekście kryzysu demokracji są ludzie młodzi. W pojawiających się licznych analizach wciąż nie do końca wytłumaczono uwarunkowania aktywności politycznej i stosunku do demokracji osób należących do tej grupy. Lukę tę próbowaliśmy wypełnić w badaniu opartym na metodach ilościowych (sondaż na próbie reprezentatywnej dla osób w wieku 16-29 lat) i jakościowych (wywiady grupowe z osobami w tym samym wieku). Eksperci ISP zrealizowali je dla National Democratic Institute (NDI), który wyniki wykorzystał m.in. podczas warsztatów z zakresu komunikacji politycznej dla partii uznających wartości demokratyczne oraz aktywistów obywatelskich. Analogiczne działania miejscowi partnerzy prowadzili na Węgrzech i Słowacji. Wyniki eksperci ISP promowali na różnych spotkaniach i konferencjach w kraju i zagranicą.

Odwróceniu negatywnych trendów związanych z brakiem zaufania do demokracji przedstawicielskiej może także służyć zwiększenie przejrzystości działających w jej ramach procedur oraz udostępnienie obywatelom mechanizmów, pozwalających patrzeć władzy na ręce. Dlatego też eksperci PDiSO przyglądali się wyborom samorządowym przeprowadzonym w Polsce jesienią 2018 roku, przede wszystkim w kontekście przejrzystości procedur związanych z organizacją wyborów oraz finansowania udziału w nich przez podmioty prowadzące kampanie wyborcze. Ze szczególną uwagą przyglądaliśmy się debacie publicznej dotyczącej rezultatów wprowadzonych na początku 2018 roku zmian w prawie wyborczym i w odpowiedzi staraliśmy się zasiląć tę debatę eksperckimi analizami.

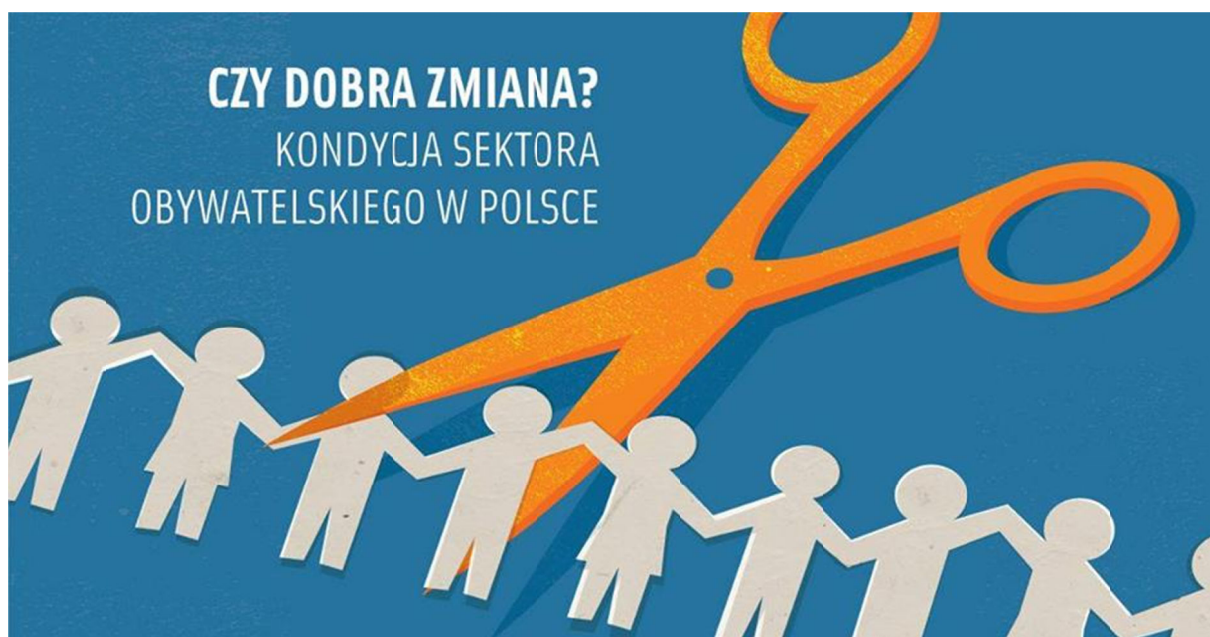
Ważną instytucją pośredniczącą w demokracji są wolne media. W całym świecie zachodnim przechodzą one poważny kryzys, zarówno związany z pogarszającą się ich sytuacją ekonomiczną, jak i dotyczący zaufania do obiektywności przekazywanych przez nie treści. Ich wiarygodność jest szczególnie podkopywana przez wpływy manipulacji ze strony krajów, próbujących budować pozycję na wzbudzaniu zamętu w innych państwach. Jednym z takich krajów jest Rosja, której oddziaływanie jest szczególnie duże w państwach, które należały kiedyś do bloku wpływów sowieckich, a jeszcze bardziej w dawnych republikach radzieckich. ISP włączył się, we współpracy z liderem gruzińskim oraz partnerami z innych krajów wszechradzkich, w realizację projektu skierowanego do dziennikarzy gruzińskich, zajmujących się tematyką europejską. Przeprowadziliśmy badanie eksperckie wśród polskich dziennikarzy zajmujących się tematyką europejską, pracujących w mediach o różnym charakterze. Jego celem było poznanie ich metod pracy, wrażliwości na działania rosyjskiej propagandy i sposobów radzenia sobie z nią podczas pracy. Wyniki badania posłużą opracowaniu raportu, porównującego sytuację w Polsce, innych krajach wszechradzkich oraz w Gruzji. W dalszej kolejności przeprowadzone zostaną szkolenia dla dziennikarzy gruzińskich oraz mentoring ze strony ekspertów z krajów wszechradzkich. Pracownicy gruzińskich mediów będą mogli w rezultacie podnieść swoje kompetencje w pozyskiwaniu rzetelnych informacji o sprawach europejskich oraz w pisaniu na ich podstawie wysokiej jakości materiałów prasowych.

Kolejnym elementem niezwykle istotnym dla funkcjonowania i jakości demokracji jest edukacja. W ostatnich latach w Polsce zaszły w tym obszarze duże zmiany. Bardzo szybko po wygranych w 2014 roku wyborach parlamentarnych rząd Prawa i Sprawiedliwości ogłosił reformę edukacji,

polegającą m.in. na zmianie struktury szkolnictwa (likwidacja gimnazjów) i licznych zmianach programowych. W mediach toczyły się dyskusje zwolenników i przeciwników rewolucyjnych zmian w systemie edukacji, na ulicach i w szkołach odbywały się protesty w różnej formie przeciwko zarówno wprowadzeniu reformy, jak i tempu tych zmian. Niezależnie od tego Ministerstwo Edukacji Narodowej wprowadziło reformę w roku szkolnym 2017/2018, co zapoczątkowało w szkołach chaos, negatywnie wpłynęło na sytuację dyrektorów, nauczycieli i uczniów. W ramach działań badawczych, realizowanych we współpracy z Biurem Edukacji m. st. Warszawy, eksperci Programu przeanalizowali na przykładzie Warszawy sposób wprowadzania reformy oświaty oraz funkcjonowanie szkół, nauczycieli i uczniów w zmienionych warunkach. Zbadaliśmy nowe podstawy programowe i podręczniki do nauki wybranych przedmiotów: historii, wiedzy o społeczeństwie, przyrody i geografii analizując zawarte w nich treści pod kątem założeń i celów „Programu rozwoju edukacji w Warszawie w latach 2013–2020”. Mimo tego, że działania badawcze dotyczyły wyłącznie Warszawy, ich jakościowy, pogłębiony charakter pozwolił uchwycić najważniejsze mechanizmy i procesy generalnie związane z wprowadzeniem reformy oraz pokazać problemy wynikające z reformy edukacji, które można odnieść nie tylko do Warszawy. Dane zebrane w ekspertyzie [Edukacja w Warszawie w pierwszym roku reformy systemu oświaty](#) są też cenne z tego względu, że po wprowadzeniu reformy właściwie nie opublikowano wyników jakichkolwiek badań dotyczących jej odbioru albo stosunku do niej rodziców czy nauczycieli.

Dialog obywatelski i rozwój sektora obywatelskiego

W pracy Programu podejmujemy działania dotyczące problematyki dialogu obywatelskiego i funkcjonowania sektora obywatelskiego w Polsce. Oba te obszary znalazły się w ostatnich latach w centrum politycznych sporów w naszym kraju. Obecnie obserwacji wymaga sposób działalności Narodowego Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego – Narodowego Instytutu Wolności (NCRSO - NIW), będącego nową zcentralizowaną agencją, podległą bezpośrednio Prezesowi Rady Ministrów i posiadającą wyłączne kompetencje do rozdzielania środków centralnych na wsparcie sektora obywatelskiego oraz prawo do kontrolowania organizacji pozarządowych. Planowane były dalsze zmiany systemowe, dotyczące np. funkcjonowania sfery pożytku publicznego oraz zasad działania fundacji. Podmioty zajmujące się monitorowaniem konkursów ministerialnych skierowanych do organizacji pozarządowych odnotowały szereg nieprawidłowości – m.in. umarzanie konkursów w ostatniej chwili bez uzasadnienia, przyznawanie środków organizacjom nie spełniającym niektórych wymogów konkursowych, nowoutworzonym i nie posiadającym doświadczenia w danym temacie lub wprost powiązanych z władzą. Organizacje pracujące w niektórych obszarach, na przykład zajmujące się wsparciem dla imigrantów czy dla różnych mniejszości społecznych i kobiet, praktycznie odcięto od możliwości finansowania z rządowych środków publicznych. Pojawiały się kolejne ataki na wybrane organizacje pozarządowe w mediach publicznych i tych powiązanych z partią rządzącą. Eksperci PDiSO przyglądali się tym wydarzeniom, komentowali ich przebieg w mediach krajowych, informowali także partnerów zagranicznych. Opracowywali też stanowiska w organizowanych przez stronę rządową konsultacjach publicznych poszczególnych dokumentów prawnych, w tym m.in. Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich.

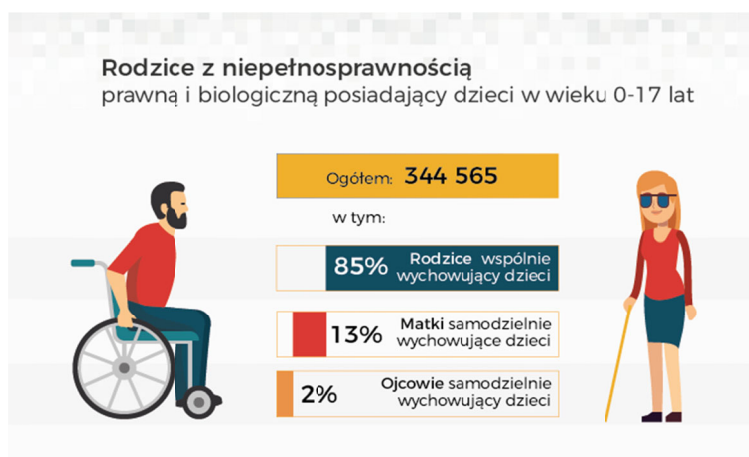

Aktualnym zmianom ram systemowych funkcjonowania sektora obywatelskiego w przyglądaliśmy się również w ramach kolejnej edycji badania CSO Sustainability Index 2017. Jego celem co roku jest ocena stabilności funkcjonowania sektora obywatelskiego w Polsce. Zorganizowaliśmy panel ekspercki, którego wyniki, uzupełnione o dane pochodzące z innych badań i analiz, przedstawiliśmy w raporcie dotyczącym stabilności sektora pozarządowego w Polsce w poprzednim roku - [Indeks poziomu rozwoju i stabilności organizacji obywatelskich w Polsce w roku 2017](#). Materiał ten wszedł w skład opracowanego przez USAID raportu dotyczącego sytuacji w całym regionie Europy Środkowo-Wschodniej i Azji Centralnej. Raport dotyczący Polski wykorzystaliśmy do prowadzenia działań upowszechniających oraz włączenia się do dyskusji trwającej w środowisku organizacji pozarządowych i wspierających je instytucji publicznych, poświęconą stanowi oraz perspektywom rozwoju sektora obywatelskiego. Jednym z narzędzi działań komunikacyjnych była organizacja debaty publicznej „Czy dobra zmiana? Kondycja sektora obywatelskiego w Polsce”. W jej trakcie zaprezentowaliśmy wyniki raportu i poruszyliśmy tematy aktualnie ważne dla sektora obywatelskiego, wspólnie z zaproszonymi gośćmi zastanawialiśmy się również, jakie działania systemowe należy podjąć, by zaradzić obecnym problemom organizacji obywatelskich. Pod koniec roku przystąpiliśmy do realizacji nowej edycji tego badania, poświęconej sytuacji w 2018 roku.

Sytuacja i aktywność obywatelska osób z niepełnosprawnościami

Władze różnych szczebli w naszym kraju formułują polityki publiczne zorientowane na rozwiązywanie różnych problemów wynikających z niepełnosprawności. Rzadko jednak przedmiotem debaty publicznej w Polsce jest sytuacja, problemy i potrzeby osób z niepełnosprawnościami w kontekście wypełniania przez nich ról rodzicielskich. Jak kształtują się relacje pomiędzy rodzicami z niepełnosprawnościami a ich bliższym i dalszym środowiskiem? Jak wygląda kwestia podejmowania przez nich aktywności zawodowej oraz łączenia życia rodzinnego i zawodowego? Na jakie wsparcie instytucjonalne mogą liczyć? Odpowiedzi na te pytania dostarczył szereg badań jakościowych i ilościowych zrealizowanych przez ekspertów Programu wspólnie z Obserwatorium Równości Płci ISP w latach 2017-2018.

W ich ramach w 2018 roku przeprowadziliśmy analizę różnych form aktywności rodziców z niepełnosprawnościami w Internecie, w przestrzeni trzeciego sektora oraz analizę rozwiązań wspierających tę grupę, zarówno w Polsce, jak i za granicą. Opracowaliśmy również propozycje działań dotyczących budowania polityk publicznych, szczególnie na poziomie lokalnym, skierowanych na wsparcie rodziców z niepełnosprawnościami. Wyniki prac podsumowano w cyklu publikacji – poradników kierowanych do rodziców [*Jak skutecznie odpowiadać na potrzeby rodziców z niepełnosprawnościami? Poradnik dla pracowników administracji publicznej, Rodzicielstwo bez ograniczeń. Poradnik dla rodziców z niepełnosprawnościami*](#)) oraz publikacji książkowej [*Byliśmy jak z kosmosu. Między \(nie\)wydolnością środowiska a potrzebami rodziców z niepełnosprawnościami*](#). Zwieńczeniem projektu była konferencja zorganizowana we współpracy z partnerem strategicznymi projektu – Zakładem Ubezpieczeń Społecznych.

BYLIŚMY JAK Z KOSMOSU

**RODZICE
Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI
W POLSCE**

Konferencja
25 kwietnia 2018, 10:00

Publikacja raportu ISP zbiegła się z protestami rodziców osób z niepełnosprawnościami w Sejmie i zainicjowaniem szerszej debaty publicznej nad sytuacją osób z niepełnosprawnościami w Polsce. Jedną z form udziału w debacie publicznej dotyczącej

niepełnosprawności było zorganizowanie przez ISP wspólnie z Ambasadą Szwecji, Fundacją TUS oraz Centrum Komunikacji Społecznej przy Urzędzie M. St. Warszawy debaty poświęconej polskim i szwedzkim doświadczeniom, praktykom i rozwiązaniom, których wdrożenie jest ważne z punktu widzenia ukształtowania spójnej i efektywnej polityki państwa wobec niepełnosprawności. Debacie towarzyszyły dwie wystawy - poświęcona różnym historiom osób niepełnosprawności z Polski i Szwecji oraz „Wzornictwo bez barier”, na której pokazano narzędzia zaspokajające różne potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

NIEPEŁNO
SPRAWNOŚĆ
PEŁNA
DOSTĘPNOŚĆ

O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W POLSCE I W SZWECJI

Demokracja i zrównoważony rozwój

O przyszłości świata i demokracji zadecyduje m.in. to, czy uda się dokonać globalnej transformacji w kierunku zrównoważonego rozwoju zarówno w sferze gospodarczej, jak i społecznej i środowiskowej. Ramy i wytyczne dotyczące podejmowania przez wszystkie kraje, niezależnie od ich poziomu rozwoju, działań wspierających tę transformację określa przyjęta przez ONZ rezolucja „Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030”. Obejmuje ona 17 celów, wśród których znalazło się m.in. wyeliminowanie ubóstwa, dobre zdrowie i jakość życia, odpowiedzialna konsumpcja i produkcja, przeciwdziałanie zmianom klimatu i ich skutkom oraz zrównoważone rolnictwo. Odnosząc się do toczącej na całym świecie debaty i działań podejmowanych na rzecz wdrażania Agendy 2030, eksperci Programu wspólnie z Fundacją im. Heinricha Bölla zajęli się tematem zrównoważonego rolnictwa – które ma wpływ nie tylko na nasze bezpieczeństwo żywnościowe i jakość żywności. Od sposobu, w jaki prowadzona jest produkcja rolna zależy jakość gleb, wód gruntowych i powietrza, ale również dobrostan zwierząt gospodarskich i ludzi mieszkających na wsi, a w szczególności pracujących w rolnictwie. Jak wskazują dane IPCC - Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu z 2010 roku, 14% globalnej emisji gazów cieplarnianych w atmosferze pochodzi z rolnictwa¹. Jednocześnie rolnictwo już najboleśniej odczuwa zmiany klimatu i ponosi koszty z tych zmian wynikające. W ramach prowadzonych prac analitycy Programu zaprojektowali i rozpoczęli realizację badań mających na celu z jednej strony zdiagnozowanie społecznych, ekonomicznych i środowiskowych uwarunkowań rozwoju w Polsce rolnictwa zrównoważonego, a z drugiej głównych wyzwań związanych z transformacją polskiego rolnictwa w kierunku modelu bardziej zrównoważonego. Zależało nam również na poznaniu wizji i pomysłów dotyczących przyszłości rolnictwa, jakie mają najważniejsze polskie partie polityczne. Ma to znaczenie istotne także w kontekście toczącej się obecnie na poziomie europejskim i poszczególnych krajów członkowskich debaty na temat przyszłości i priorytetów Wspólnej Polityki Rolnej po 2020 roku.

Wydarzenia

- Szkolenie dla organizacji pozarządowych i związków zawodowych „Prawo pracy i udział w stanowieniu prawa”, Kielce, 19 stycznia
- Debata w ramach Klubu Objazdowego „Wspólny Mianownik”, „Jak powinien być uregulowany w Polsce dostęp do broni palnej?”, Białystok, 26 luty
- Debata „Niepełno/sprawność-pełna/dostępność. Polska i Szwecja”, Warszawa, 7 czerwca
- Debata w ramach Klubu Objazdowego „Wspólny Mianownik”, „Dzień kobiet, czy mamy co świętować?”, Bielsko-Biała, 7 marca
- Debata w ramach Klubu Objazdowego „Wspólny Mianownik”, „Konsekwencje wprowadzenia zakazu handlu w niedzielę”, Hajnówka, 9 marca
- Debata w ramach Klubu Objazdowego „Wspólny Mianownik”, „100 lat po zdobyciu praw wyborczych: Czy Częstochowianki mają równe prawa?”, Częstochowa, 14 marca
- Debata w ramach Klubu Objazdowego „Wspólny Mianownik”, „Młodzi ludzie zmieniają Polskę?”, Radom, 24 kwietnia

1 *Climate Change 2014. Synthesis Report*, s. 88 https://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/syr/AR5_SYR_FINAL_All_Topics.pdf.

- Konferencja „Byliśmy jak z kosmosu. Rodzice z niepełnosprawnościami w Polsce”, Warszawa, 25 kwietnia
- Debata w ramach Klubu Objazdowego „Wspólny Mianownik”, „Ile władzy ma suweren. O wyborach bez cenzury”, Lubartów, 26 kwietnia
- Seminarium eksperckie „Podatność polskiego społeczeństwa na populistyczne postulaty w polityce”, Warszawa, 24 maja
- Debata „Młodzi radykałowie, czy konsumenci transformacji?”, Warszawa, 9 października
- „Czy dobra zmiana? Kondycja sektora obywatelskiego w Polsce”, Warszawa, 30 listopada

Publikacje

- Magdalena Beszczyńska-Kamecka, Dominika Buchalska, Barbara Mazurkiewicz, Katarzyna Paszkowska, Katarzyna Waciak, Maciej Waciak, Paweł Wdówik [Rodzicielstwo bez ograniczeń. Poradnik dla rodziców z niepełnosprawnościami](#)
- Olga Gyárfásova, Csaba Molnár, Peter Krekó, Filip Pazderski, Veszna Wessenauer, [Youth, Politics, Democracy: Public Opinion Research in Hungary Poland and Slovakia](#)
- Aleksandra Kobylińska, Filip Pazderski, [Rodzice z niepełnosprawnościami w sieci. Analiza blogów i forów internetowych](#)
- Małgorzata Koziarek, Filip Pazderski, [Rodzicielstwo osób z niepełnosprawnościami – dostępne formy wsparcia i pożądane ułatwienia](#)
- Péter Krekó, Csaba Molnár, Attila Juhász, Jacek Kucharczyk, Filip Pazderski, [Więcej niż populizm. Zjawisko trybalizmu na Węgrzech i w Polsce](#)
- Filip Pazderski, [Odlegli obserwatorzy, niezadowoleni konformiści czy poszukujący obywatele? Postawy młodych Polek i Polaków wobec demokracji i polityki](#)
- Filip Pazderski, [Young Poles 2018 – Torn between material comfort and social change](#), 13 July 2018
- Filip Pazderski, [Indeks poziomu rozwoju i stabilności organizacji obywatelskich w Polsce w roku 2017](#)
- Helena Penno Hartlová, Zofia Bútorová, Veszna Wessenauer, Filip Pazderski, [Citizenship empowerment: potential for civic participation in the Visegrad countries, 2017 & 2018](#), STEM/IVO/Political Capital/IPA
- Teresa Sierawska, [Jak skutecznie odpowiadać na potrzeby rodziców z niepełnosprawnościami? Poradnik dla pracowników administracji publicznej](#)
- Dorota Wiszejko-Wierzbińska, Mariola Raclaw, Agnieszka Wołowicz-Ruszkowska (red.), [Byliśmy jak z kosmosu. Między \(nie\)wydolnością środowiska a potrzebami rodziców z niepełnosprawnościami](#)
- Beata Łaciak, Izabela Przybysz, Paulina Sobiesiak-Penszko, Jakub Lorenc, Jacek Staniszewski, Tomasz Nowacki, [Edukacja w Warszawie w pierwszym roku reformy systemu oświaty](#)

Zespół

Dr Paulina Sobiesiak-Penszko (kierowniczka programu/analizy), Aleksandra Kobylińska (koordynatorka projektów/analizy – urlop macierzyński), Filip Pazderski (kierownik projektów/starszy analityk).

Program Polityki Społecznej

Tematy	Rok 2018 w liczbach
<ul style="list-style-type: none">• Dialog społeczny i stosunki pracy• Polityka społeczna i spójność społeczna	<ul style="list-style-type: none">• 10 realizowanych projektów• 7 uzyskanych grantów• 7 publikacji• 3 konferencje i seminaria

Dialog społeczny i stosunki pracy

Polityka społeczna po 2015 roku stała się jednym z najważniejszych obszarów debaty publicznej w Polsce, a jednocześnie polem przetargu między różnymi grupami społecznymi. Nie ustawały dyskusje na temat świadczenia rodzinnego 500+ - także w kontekście rozszerzenia go na pierwsze dziecko, obniżenia wieku emerytalnego, a także reformy szkolnictwa powszechnego i wyższego, czy podwyżki w sektorze publicznym (w grupie nauczycieli, pielęgniarek, ratowników medycznych, lekarzy, pracowników socjalnych, etc.). Program Polityki Społecznej opierając się o analizy eksperckie zabierał aktywny głos w tej dyskusji. Wskazywaliśmy na potrzebę budowania zrównoważonego, sprawiedliwego i odpowiedzialnego społecznie modelu, zestawiając go z zagrożeniem instrumentalnego wykorzystywania polityki społecznej w celach benefitów politycznych kosztem potrzeb różnych grup wykluczonych lub nierówno traktowanych. Wydaje nam się on jeszcze ważniejszy w kontekście coraz częstszego sięgania partii politycznych po narzędzia o charakterze populistycznym.

W tym kontekście kontynuujemy, prowadzony nieprzerwanie od 2002 roku, monitoring dialogu społecznego i warunków pracy w Polsce realizowany na potrzeby Europejskiej Fundacji na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy – Eurofound, która jest agencją trójstronną UE zapewniającą wiedzę, która pomaga kształtować politykę społeczną, politykę zatrudnienia oraz politykę rynku pracy. Długie trwanie monitoringu i możliwość zastosowania europejskiej ramy odniesienia pozwala ocenić bieżące wydarzenia w obszarze rynku pracy, polityki społecznej, dialogu społecznego z eksperckiej i porównawczej perspektywy. W oparciu o raporty opracowywane przez zespół najlepszych polskich ekspertów Eurofound dostarcza wysokiej jakości analiz na potrzeby Komisji Europejskiej i innych instytucji europejskich, europejskich i krajowych partnerów społecznych oraz środowiska eksperckiego. Korespondentami Eurofound przy ISP są: prof. Juliusz Gardawski, dr Jan Czarzasty, dr hab. Adam Mrozowicki, dr Marta Trawinska, dr Marianna Zieleńska, Maciej Pańków oraz Barbara Surdykowska, a cały zespół koordynuje kierownik PPS ISP Dominik Owczarek. Obecny kontrakt na współpracę z Eurofound obejmuje okres do 2022 roku. W roku 2018 przygotowaliśmy w ramach Eurofund około 30 raportów i 150 fact sheetów na temat restrukturyzacji w Polsce.

Rok 2018 był trudny dla dialogu społecznego w Polsce. Rozpoczął się nieudanym ogłoszeniem projektów zbiorowego i indywidualnego kodeksu pracy opracowywanych przez specjalnie powołaną do tego celu Komisję Kodyfikacyjną. Nie udało się nie tylko zreformować kluczowego aktu prawa pracy, ale także nie włączono żadnych jego elementów do obecnego Kodeksu pracy z 1974 roku. Ponadto utrzymywał się trend pogarszania się jakości dialogu społecznego prowadzonego w nowo powołanej w 2015 roku Radzie Dialogu Społecznego.

Doświadczenia funkcjonowania nowego ciała, z którym, wiążano nadzieję na poprawę jakości i skuteczności dialogu, powtarzały ograniczenia poprzedniczki – Trójstronnej Komisji. Obecnie kształtuje się bardzo specyficzny: alternatywny model dialogu wyrażający się z tym, że obok oficjalnych ciał konsultacyjnych funkcjonują sankcjonowane zespoły robocze, ciała *ad hoc*, w skład których wchodzi przedstawiciele rządu i jednego ze związków zawodowych (z pominięciem pozostałych reprezentatywnych partnerów społecznych), które roszczą sobie prawo do zastępowania dialogu społecznego. W obliczu coraz większych napięć społecznych (protesty nauczycieli, lekarzy, pracowników socjalnych, opiekunów osób niepełnosprawnych, etc.) kształtujący się model dialogu społecznego wydaje się nie posiadać odpowiednich zdolności do zachowania pokoju społecznego.

ISP przeprowadził w 2018 roku analizę dialogu społecznego w outsourcingu, która pokazała niemal nieistnienie przetargu zbiorowego, co skutkuje utrzymaniem prekaryjnej sytuacji pracowników również w niektórych sektorach prywatnych; usługi sprzątania, cateringu, ochrony, etc. Pracownicy nie mają swojej reprezentacji, a ich rozproszenie i duża rotacja stawiają pod znakiem zapytania możliwość ich organizowania, szczególnie w kontekście kształtu zbiorowych stosunków pracy w Polsce. W efekcie warunki pracy są wyraźnie gorsze niż w innych sektorach i wyrażają się w niższych płacach, bardzo dużej skali stosowania umów cywilnoprawnych, umów terminowych i fałszywego samozatrudnienia, co łącznie prowadzi do ich prekaryjnej pozycji na rynku pracy. Trendy gospodarcze wskazują na rozwijanie się usług outsorcowanych w Polsce, co będzie umacniać skalę segmentacji rynku pracy. Podobnym procesom podlegają również instytucje publiczne zgonie z logiką „taniego państwa”. Raport [Co tanie, to drogie, nieważne co mówią. Rokowania zbiorowe i warunki pracy w sektorze usług outsourcingowych w Polsce](#) został zestawiony z wynikami równoległych badań w innych krajach: Hiszpanii, Francji, Wielkiej Brytanii, Holandii i Włoszech, gdzie występują podobne tendencje. Zasadnicza różnica jednak dotyczy zastanego modelu stosunków pracy. Można zauważyć zależność: im bardziej rozwinięty sektorowy dialog społeczny tym mniej postępuje proces prekaryzacji pracowników outsorcowanych (najwolniej we Francji, Holandii, i Włoszech, szybciej w Wielkiej Brytanii i Polsce).

ISP w 2018 roku rozpoczął trzy nowe badania: ogólnoeuropejskie badanie modeli rokowań zbiorowych, badanie nowych form pracy w wybranych krajach Europy oraz badanie stosunków pracy pracowników platformowych. Pierwsze z badań dotyczy porównania kształtu mechanizmów rokowań zbiorowych ze szczególnym uwzględnieniem mechanizmów zbiorowego ustalania płac w krajach europejskich. W 2018 roku skoncentrowaliśmy się na ustanowieniu ogólnoeuropejskiego kwestionariusza wymagającego konsultacji z wieloma interesariuszami oraz rozpoczęliśmy zbieranie danych. Badanie wpisuje się w główny nurt debaty o różnorodności systemów stosunków przemysłowych w Europie, który ma kluczowe znaczenie praktyczne dla kształtu Europejskiego Modelu Społecznego.

W obszarze zainteresowań PPS są również wyzwania cywilizacyjne związane z przemianami modeli pracy oraz z automatyzacją i digitalizacją gospodarek światowych. W 2018 roku przeprowadziliśmy pogłębione badanie nowych form pracy w Polsce. Głównym wnioskiem z badania jest fakt, że udział nowego sposobu organizowania pracy rośnie na rynku pracy w Polsce, a znacząca część pracowników jest zainteresowana rozwijaniem swojego życia zawodowego w ten sposób. Część rozwiązań wykorzystuje nowe narzędzia cyfrowe jak praca mobilna czy praca platformowa, inne polegają na nowej aranżacji czasu pracy jak dzielenie stanowiska pracy czy dzielenie się pracą. Najbardziej popularna w Polsce jest praca dorywcza, która wiąże się z prekaryzacją i nie jest formą preferowaną przez pracowników, a także praca

portfelowa (głównie w postaci samozatrudnienia), która w praktyce nierzadko okazuje się fałszywym samozatrudnieniem. Nowe formy pracy częściej wiążą się także z brakiem reprezentacji pracowniczej, co należy rozpoznawać jako negatywne zjawisko. Raport opisuje (ilościowo i jakościowo) każdą z nowych form pracy oddzielnie i formułuje rekomendacje dla polityk publicznych oraz samych pracowników.

W kolejnym badaniu skoncentrowaliśmy się na innym aspekcie nowych procesów na rynku pracy - pracy platformowej (np.: Uber, Uber Eats, Pyszne.pl, Pozamiatane.pl). Już ok 11% Polaków deklaruje pracę w ten sposób, a 4% pracę w sposób regularny. Zazwyczaj jest to praca o charakterze dorywczym, w związku z tym uzyskiwane zarobki są niewielkie, a także czas pracy trudny do przewidzenia. Pojawiły się także propozycje regulacji pośrednictwa w świadczeniu usług taksówkarskich, które mają na celu regulowanie nowych form działalności gospodarczej. W dalszym ciągu jednak wyzwaniem jest opisanie i uregulowanie prawne trójstronnej relacji między platformą, pracownikiem i klientem – również w innych formach działalności. Wyzwaniem jest także prowadzenie dialogu społecznego, zawiązywanie organizacji związkowych i układów zbiorowych pracy. Obecnie brak ram regulacyjnych, które pozwalałyby na to. Nowe zjawiska gospodarcze wymykają się dotychczasowym strukturom dialogu społecznego, a partnerzy społeczni, jak również krajowe i europejskie systemy prawne nie nadążają za nowymi formami świadczenia i korzystania z pracy. Kluczowym wyzwaniem jest zarówno ochrona podstawowych standardów socjalnych, a także warunki możliwości prowadzenia zbiorowych stosunków pracy, które pozwalają na utrzymywanie równowagi między światem kapitału i pracy.

W pierwszej połowie roku przeprowadziliśmy kolejną edycję badania panelowego wizerunku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych realizowanego w grupie liderów opinii. Badanie prowadzone jest od 2014 roku i powtarzane co dwa lata. Wyniki bieżącej edycji wskazały na stopniową poprawę oceny funkcjonowania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W raporcie przygotowanym dla ZUS sformułowaliśmy szereg rekomendacji co do funkcjonowania instytucji i sposobów komunikacji, które są uwzględniane w kształtowaniu Strategii ZUS. Wynik badania panelowego jest jednym z oficjalnych wskaźników realizacji tej Strategii.

W drugiej połowie 2018 roku przeprowadziliśmy także międzynarodowe badanie w krajach Europy Środkowo-Wschodniej dotyczące delegowania pracowników i reakcji związków zawodowych na propozycję nowelizacji dyrektywy dotyczącej tego zjawiska. Badania pokazały, że europejska debata publiczna w tym obszarze wykracza poza tradycyjny podział na perspektywę pracodawców i pracowników. Ujawnia się bardzo wyraźnie nakładający się na ten podział także wymiar dychotomii między perspektywą nowych i starych krajów Unii Europejskiej. Badanie uzupełniło debatę zdominowaną przez kraje zachodnie o perspektywę nowych członków Unii Europejskiej, wskazało również na szczególną rolę Polski w przepływie pracowników. Polska ma jedno z bardziej liberalnych regulacji dotyczących zatrudniania pracowników z państw trzecich, z czego korzystają głównie Ukraińcy. Migranci sprowadzani są przez firmy pośrednictwa pracy (w tym część działa w szarej strefie), a następnie w ramach procedury delegowania wysyłani są do wykonywania pracy w innych krajach UE. Strumień migrantów przepływający przez Polskę jest znacznie większy w porównaniu do innych badanych krajów (Litwa, Słowacja, Rumunia).

Zrównoważony rozwój
środowiskowy, społeczny i
gospodarczy

W 2018 roku na forum ONZ w Nowym Jorku polski rząd przedstawił po

raz pierwszy przegląd wdrażania przez Polskę Celów Zrównoważonego Rozwoju określonych w Agendzie 2030. Cele te są dla państw sygnatariuszy drogowskazami w budowaniu całościowej i sprawiedliwej wizji rozwoju uznającej współzależność praw człowieka, wzrostu gospodarczego oraz zasobów i jakości środowiska. Jest to ambitne, a jednocześnie pilne zadanie, co dodatkowo unaoczniała debata publiczna w mediach towarzysząca szczytowi klimatycznemu zorganizowanemu w grudniu 2018 roku w Katowicach. Ponieważ powodzenie we wdrażaniu celów Agendy 2030 i zobowiązań klimatycznych zależy od zaangażowania i współdziałania administracji publicznej, obywateli i innych interesariuszy, dlatego duży nacisk położyliśmy na docieranie z przekazem do tych środowisk.

Kontynuowaliśmy rozpoczęty w 2017 roku cykl okrągłych stołów eksperckich popularyzujących cele Agendy 2030 wśród kluczowych interesariuszy w Polsce, realizowany wraz z Instytutem na rzecz Ekorozwoju i we współpracy z Fundacją im. Heinricha Boella. W 2018 r. odbyły się dwie debaty, dotyczące kolejno równości płci i upodmiotowienia kobiet oraz przejścia do zrównoważonej produkcji i konsumpcji. Wspólnie opracowany i wydany raport [Sprawiedliwe przejście do zrównoważonego rozwoju](#) zbierający wnioski z całego cyklu debat pokazuje, że nadal istnieją wyraźne nierówności pomiędzy statusem mężczyzn i kobiet, objawiające się między innymi w wymiarze ekonomicznym. Wnioski z zawarte w raporcie przedstawione zostały na konferencji organizowanej przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii oraz na spotkaniu z dziennikarzami. Dodatkowo cele Agendy 2030 były promowane wśród szerszej publiczności za pośrednictwem spotów filmowych emitowanych on-line, poświęconych równości kobiet i mężczyzn oraz zrównoważonej produkcji i konsumpcji.

Szczególną rolę w zmianie paradygmatu funkcjonowania społeczeństwa i gospodarki na bardziej zrównoważony powinny odegrać miasta, ponieważ mają największy potencjał intelektualny, społeczny i gospodarczy, a jednocześnie są znaczącym źródłem presji na klimat, środowisko i jego zasoby. Zdolność do sprostania wyzwaniom klimatycznym i energetycznym będzie miała bezpośredni wpływ na perspektywy rozwoju miasta i jakość życia jego mieszkańców. Rozwiązywanie powiązanych ze sobą problemów społecznych, gospodarczych i środowiskowych (przykładem takich powiązań jest zjawisko ubóstwa energetycznego), wymaga przełamania dominującego podejścia sektorowego i powiązania ze sobą różnych obszarów polityki miejskiej. Ekspert ISP rozpoczęli prace nad propozycją zintegrowanego modelu polityki miejskiej uwzględniającej cele klimatyczne, który po konsultacjach z przedstawicielami samorządów i innych interesariuszy będzie upowszechniany w polskich samorządach miejskich w 2019

roku.

PPS angażował się też w promowanie zrównoważonego modelu rewitalizacji, uwzględniającego w równym stopniu aspekty przestrzenne, techniczne, ekonomiczne, społeczne i środowiskowe. Promować będziemy rewitalizację uwzględniającą efektywne wykorzystanie zasobów, rozwiązujące problem ubóstwa energetycznego, zanieczyszczenia powietrza i innych zasobów naturalnych, przy wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii. Poświęcony tym

zagadnieniom wspólny raport ekspertów PPS oraz niemieckiego think-tanku Adelphi został wykorzystany w cyklu szkoleń dla przedstawicieli samorządów zajmujących się procesami rozwoju miast i rewitalizacji.

Wydarzenia

- Spotkanie korespondentów Eurofound, Dublin, 27-28 marca
- Debata ekspercka „Równość kobiet i mężczyzn oraz upodmiotowienie kobiet jako kluczowe zagadnienia dla wdrażania zrównoważonego rozwoju”, Warszawa, 24 maja
- Debata ekspercka „Przejście do zrównoważonej produkcji i konsumpcji”, Warszawa, 31 maja

Publikacje

- Dominik Owczarek, Jan Czarzasty, Małgorzata Koziarek, Maciej Pańków, *Nowe formy pracy w Polsce*
- Dominik Owczarek, [*Don't GIG up! Extending social protection to GIG workers in Poland*](#)
- Jan Czarzasty, Dominik Owczarek [*Co tanie, to drogie, nieważne co mówią. Rokowania zbiorowe i warunki pracy w sektorze usług outsourcingowych w Polsce*](#)
- Barbara Surdykowska, Dominik Owczarek, *Posted workers regulations as a cohesion test in the enlarged European Union: divergent interests of trade unions, employers' organisations and governments*
- Andrzej Kassenberg, Małgorzata Koziarek, Dominik Owczarek, Paulina Sobiesiak-Penszko, Wojciech Szymalski. Współpraca: Gert Röhrborn, Katarzyna Ugryn [*Sprawiedliwe przejście do zrównoważonego rozwoju*](#)
- Paulina Sobiesiak-Penszko, Dariusz Przybysz, *Wizerunek i funkcjonowanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Raport z badania panelowego liderów opinii - 2018*
- Joanna Wis-Bielewicz, Małgorzata Koziarek, Julia Olesińska, Dominik Owczarek, Lisa Schneider, Camille Serre, [*Efektywna energetycznie rewitalizacja kluczem do poprawy jakości życia w polskich miastach*](#)

Zespół

Dominik Owczarek (kierownik programu/analitik), Małgorzata Koziarek (koordynatorka projektów/analytyczka)

Eksperci współpracujący z programem

dr Jan Czarzasty, prof. Juliusz Gardawski, dr hab. Adam Mrozowicki, Maciej Pańków, Barbara Surdykowska, dr Marta Trawinska, dr Marianna Zieleńska.

Program Polityki Migracyjnej

Program Polityki Migracyjnej koncentruje swoją działalność na polskiej i europejskiej polityce migracyjnej oraz integracyjnej, prowadzi badania w dziedzinie migracji – zarówno imigracji do Polski, jak i emigracji Polaków za granicą. Program angażuje się w debatę dotyczącą polityki migracyjnej, poprzez organizowanie konferencji i seminariów promujących dobre praktyki i rozwiązania stosowane w państwach UE i w Polsce.

Tematy	Rok 2018 w liczbach
<ul style="list-style-type: none">• Polityka azylowa i integracja uchodźców w UE• Integracja migrantów i uchodźców w Polsce	<ul style="list-style-type: none">• 5 realizowanych projektów• 3 publikacje• 6 konferencji, seminariów, szkoleń i warsztatów

Polityka azylowa i integracja uchodźców w Unii Europejskiej

Głównym działaniem Programu Polityki Migracyjnej w 2018 roku była kontynuacja międzynarodowego projektu "Krajowy Mechanizm Ewaluacji Integracji. Monitoring i poprawa integracji beneficjentów ochrony międzynarodowej" (*National Integration Evaluation Mechanism. Measuring and improving integration of beneficiaries of international protection NIEM*). NIEM jest sześciolletnim projektem ponadnarodowym, którego celem jest ocena kluczowych obszarów integracji osób objętych ochroną międzynarodową w piętnastu krajach Unii Europejskiej oraz poprawa jakości i efektywności integracji. NIEM jest obecnie największym projektem badawczym w Europie

poświęconym integracji uchodźców i osób ubiegających się o azyl. Realizujemy go w partnerstwie z 15

organizacjami pozarządowymi, think-tankami oraz ośrodkami uniwersyteckimi z Belgii, Słowenii, Hiszpanii, Portugalii, Bułgarii, Czech, Francji, Węgier, Włoch, Litwy, Łotwy, Holandii, Rumunii, Szwecji i Grecji. Ze strony polskiej partnerami strategicznymi są: Biuro UNHCR w Polsce, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Uniwersytet Warszawski. NIEM opiera się na mechanizmie ewaluacji polityk integracyjnych skierowanych do migrantów przymusowych powtarzanym co dwa lata. Celem jest ukazanie luk w standardach integracji, identyfikacja obiecujących

praktyk oraz ewaluacja efektów zmian politycznych i legislacyjnych. Opracowaliśmy narzędzie online oparte na zbiorze ponad 180 wskaźników służące ocenie integracji w 11 obszarach: pobytu, łączenia rodzin, obywatelstwa, mieszkalnictwa, zatrudnienia, kwalifikacji zawodowych, zdrowia, zabezpieczenia i pomocy społecznej, edukacji, nauki języka i orientacji społecznej oraz budowania mostów ze społeczeństwem przyjmującym. W trakcie trwania projektu przeprowadzimy we wszystkich krajach partnerskich trzy rundy ewaluacji polityk integracyjnych. Wyniki poszczególnych rund ewaluacji opublikowane zostaną w 15 raportach krajowych i zbiorczym raporcie europejskim.

W roku 2018 sfinalizowaliśmy etap ewaluacji wyjściowej, której wyniki opublikowane zostaną w 15 raportach krajowych oraz w porównawczym raporcie europejskim. Na dedykowanej stronie internetowej www.forintegration.eu opublikowaliśmy kilka pierwszych raportów krajowych, jak i inne istotne informacje dotyczące polityk integracyjnych w państwach Unii Europejskiej. We współpracy z belgijską organizacją Migration Policy Group przygotowaliśmy również raport porównawczy, którego publikacja planowana jest w czerwcu 2019 roku. Jednocześnie rozpoczęto przygotowania do kolejnej ewaluacji w ramach projektu.

Ważnym elementem projektu NIEM są działania rzecznicze prowadzone równolegle na poziomie krajów partnerskich (koalicje krajowe, skupiające najważniejszych aktorów odpowiedzialnych za integrację beneficjentów ochrony międzynarodowej), jak i europejskim (koalicja międzynarodowa). W 2018 roku zorganizowaliśmy trzy spotkania w ramach prac polskiej koalicji krajowej, podczas których omawiane były wybrane zagadnienia związane z integracją beneficjentów ochrony międzynarodowej w Polsce.

Ponadto, Program Polityki Migracyjnej był zaangażowany w projekt „Making Asylum Systems Work”, którego liderami są Migration Policy Institute Europe z Belgii (MPIE) oraz Fundacja Bertelsmanna (Niemcy). Celem projektu było wzmocnienie systemów azylowych państw Unii Europejskiej, a poprzez to zapewnienie że niezależnie od zakresu i kształtu reformy Wspólnego Europejskiego Systemu Azylowego (WESA) w nadchodzących latach, krajowe systemy azylowe będą skutecznie funkcjonować. W projekcie, który zakończy się w 2019 roku, oprócz ww. instytucji udział wzięli partnerzy z organizacji pozarządowych z Portugalii i Szwecji oraz z Austrii, a także liczne grono osób reprezentujących unijne instytucje i instytucje w poszczególnych państwach członkowskich stanowiące elementy systemu azylowego UE i systemów krajowych. Działanie miało charakter networkingowy i analityczny. Projekt stanowił platformę współpracy i wymiany doświadczeń między państwami członkowskimi UE, co może sprzyjać harmonizacji polityk i praktyk azylowych. Równocześnie w ramach wymiany doświadczeń podczas czterech warsztatów poświęconych poszczególnym istotnym tematom związanym z systemem azylowym zidentyfikowano wyzwania i przeszkody, które uniemożliwiają państwom członkowskim UE skuteczne wdrażanie unijnego prawodawstwa azylowego na poziomie operacyjnym. Poddaliśmy także analizie krajowe polityki azylowe oraz skuteczne praktyki i mechanizmy, które zostały z powodzeniem zastosowane na poziomach państw członkowskich w celu przezwyciężenia wspomnianych problemów i przeszkód związanych z operacjonalizacją unijnego prawa. W 2018 roku PPM opracował krajowy raport dotyczący strukturalnych słabości systemu azylowego w Polsce (we współpracy z Urzędem do Spraw Cudzoziemców), który zostanie opublikowany w 2019 roku.

Wraz z partnerami z pięciu unijnych państw - Holandii, Niemiec, Litwy, Szwecji i Słowenii prowadziliśmy też działania sprzyjające zwiększeniu integracji migrantów na rynku

pracy. Zorganizowaliśmy cykl szkoleń skierowanych do migrantów oraz pracodawców zatrudniających, bądź planujących zatrudnić cudzoziemców. Pracodawcy mieli również możliwość wzięcia udziału w wizytach studyjnych w sześciu krajach partnerskich, których celem było poznanie różnych modeli i polityk służących zwiększeniu szans cudzoziemców na rynku pracy oraz wzajemna wymiana doświadczeń. Przyjrzenie się różnym modelom włączania zawodowego cudzoziemców w poszczególnych krajach, szkolenia i wizyty studyjne posłużyły również zdiagnozowaniu barier, które utrudniają ich pełną integrację i opracowaniu innowacyjnych i interaktywnych narzędzi ułatwiających cudzoziemcom dostęp do zatrudnienia.

W 2018 roku PPM kontynuował również organizację szkoleń dla pracodawców dotyczących prawa imigracyjnego – omawiano na nich prawo związane z pobytem i pracą obcokrajowców oraz kwestie dotyczące uzyskiwania zezwoleń na pracę w Polsce (np. opłaty, rodzaje zezwoleń, praca cudzoziemca bez zezwolenia, rodzaje zezwoleń na pracę, procedura ubiegania się o zezwolenie na pracę).

Publikacje

- Mohammed Amin Ziani, [*Migration in the Mediterranean. The challenge between Africa and Europe*](#)
- Ana Oliveira, Madalena Duarte, Tiago Ribeiro, NIEM National Report 2018, Portugal, [*RELATÓRIO NACIONAL PORTUGAL*](#)
- Praca zbiorowa, NIEM National Report 2018, Greece [*ΕΘΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ*](#)

Wydarzenia

- Debata „Jakie są ekonomiczne koszty i korzyści z migracji”, Warszawa, 14 lutego
- Szkolenie dla cudzoziemców JAK ZAŁOŻYĆ FIRME W POLSCE / ОБУЧЕНИЕ МОЯ КОМПАНИЯ В ПОЛЬШЕ, Warszawa, 1 marca
- Debata „Mosty i kładki: rola samorządu i społeczności lokalnych w adaptacji cudzoziemców”, Warszawa, 13 marca
- Szkolenie „Zatrudnianie cudzoziemców w Polsce - najnowsze przepisy, istotne nowelizacje ustaw”, Warszawa, 26 kwietnia
- Warsztaty „Jak zatrudnić cudzoziemców w Polsce”, Warszawa, 7 maja
- Spotkanie w ramach koalicji krajowej Krajowego Mechanizmu Ewaluacji Integracji (NIEM) dla reprezentacji administracji publicznej, Warszawa, 10 maja
- Warsztaty „Jak zatrudnić cudzoziemca/cudzoziemkę w Polsce”, Warszawa, Lublin 18 czerwca
- Szkolenie „Jak legalnie zatrudnić cudzoziemca/kę w Polsce?”, Warszawa, 25 czerwca
- Wizyta studyjna dla przedstawicieli organizacji pozarządowych i pracodawców zatrudniających migrantów w Hadze, 27-29 sierpnia
- Wizyta studyjna dla pracodawców w firmach Social Business Lab i Sigma Connectivity, Helsingborg, 29-31 sierpnia
- Wizyta studyjna dla przedstawicieli organizacji pozarządowych i pracodawców zatrudniających migrantów z krajów partnerskich projektu Migrascope w Fundacji Ocalenie, Warszawa, 10-11 września
- Szkolenie „Jak zatrudnić cudzoziemca w Polsce”, Warszawa, 12 września
- Warsztaty eksperckie „Making Asylum Systems Work in Europe, Adjudication of Asylum Applications in Europe” 19-20 września

- Spotkanie konsultacyjne wyników ewaluacji wstępnej w projekcie „Krawjowy Mechanizm Ewaluacji Integracji. Monitoring i poprawa integracji beneficjentów ochrony międzynarodowej” z reprezentacją organizacji pozarządowych, Warszawa, 25 września
- Okrągły stół „Migranci na rynku pracy”, Warszawa 25 września
- Międzynarodowe warsztaty w ramach projektu Migrascope, Tallin, 5-6 października
- Spotkanie konsultacyjne wyników ewaluacji wstępnej w projekcie „Krawjowy Mechanizm Ewaluacji Integracji. Monitoring i poprawa integracji beneficjentów ochrony międzynarodowej” z reprezentacją organizacji uchodźczych, Warszawa, 12 października
- Wizyta studyjna dla pracodawców w przedsiębiorstwie Werclub w Holandii, Rotterdam, 25-26 października
- Wizyta studyjna dla przedstawicieli przedsiębiorstwa społecznego „Kuchnia Konfliktu” w Ljubljanie, 29-31 października
- Szkolenie „Jak zatrudnić cudzoziemców w Polsce”, Warszawa, 21 listopada

Zespół

Anna Górską (analityczka, koordynatorka Koalicji Krajowej w projekcie NIEM), Anna Piłat (koordynatorka projektów/analityczka), Zofia Burda (koordynatorka koalicji międzynarodowej w projekcie NIEM), Rachela Tonta (koordynatorka finansów w projekcie NIEM), dr Maryla Koss-Goryszewska (kierowniczka Programu do października 2018/starsza analityczka), Dominika Potkańska (koordynatorka projektów/analityczka), Katarzyna Banul-Wójcikowska (koordynatorka finansów w projekcie NIEM), Agnieszka Kulesa (analityczka/koordynatorka projektów), Jakub Benedyczak (koordynator koalicji międzynarodowej w projekcie NIEM), Katarzyna Renaud (specjalistka ds. rzecznictwa)

Ekspertsi współpracujący z programem

dr Mikołaj Pawlak, Piotr Kaźmierkiewicz, Patrycja Mickiewicz, Ismena Saadi, Adam Chmura

Obserwatorium Równości Płci

OBSERWATORIUM
RÓWNOŚCI PŁCI

Obserwatorium Równości Płci jest inicjatywą mającą na celu analizowanie, monitorowanie i promowanie równości płci w Polsce. Poprzez działania grupy ekspertów i ekspertek zajmujących się problematyką konstytucyjnej zasady równości kobiet i mężczyzn monitorujemy działania legislacyjne, aktywność rządu i administracji publicznej. Na stronie internetowej rownoscplci.pl zamieszczamy opinie i komentarze dotyczące polskiej legislacji, działań władz na różnych szczeblach oraz aktów prawa międzynarodowego.

Tematy:

- Rodzicielstwo osób z niepełnosprawnościami
- Równość płci w biznesie
- Równość płci w edukacji
- Młodzi a kryzy demokracji

Rok 2018 w liczbach

- 6 realizowanych projektów
- 3 uzyskane granty
- 7 publikacji
- 3 konferencje i seminaria

Rodzicielstwo osób z niepełnosprawnościami

W 2018 roku Obserwatorium, wraz z Programem Demokracji i Społeczeństwa Obywatelskiego, kontynuowało realizację pierwszego ogólnopolskiego badania dotyczącego rodzicielstwa osób z niepełnosprawnościami. Jego głównym celem było rozpoznanie potrzeb i sytuacji psychospołecznej, w jakiej znajdują się rodzice z różnymi rodzajami niepełnosprawności, a także identyfikacja najistotniejszych barier w realizacji ról macierzyńskich i ojcowskich. W ramach badania łączyliśmy metodologię ilościową i jakościową, w tym, między innymi, wywiady pogłębione z ekspertami i ekspertkami, oraz rodzicami z różnymi typami niepełnosprawności, a także ankietę on-line skierowaną również do rodziców. Badania uzupełniają analizy materiałów zastanych (zasobów internetowych forów i blogów dotyczących zagadnienia rodzicielstwa osób z niepełnosprawnościami), jak również analizy dotyczące rozwiązań z zakresu polityki społecznej dotyczące istniejących rozwiązań prawnych i instytucjonalnych wspierających rodziców z niepełnosprawnościami, zarówno w Polsce, jak i za granicą.

Przeprowadziliśmy internetowe badania na próbie 450 rodziców, a także podsumowaliśmy wyniki całego procesu badawczego w raporcie [*Byliśmy jak z kosmosu. Między \(nie\)wydolnością środowiska a potrzebami rodziców z niepełnosprawnościami*](#). Poza wnioskami z badań, publikacja zawiera konkretne rekomendacje dotyczące rozwiązań prawnych i instytucjonalnych ułatwiających rodzicom z niepełnosprawnościami pełnienie ról macierzyńskich i ojcowskich, w tym Kartę Praw Rodzica z Niepełnosprawnością. Opracowano również dwa podręczniki [*Jak skutecznie odpowiadać na potrzeby rodziców z*](#)

[niepełnosprawnościami? Poradnik dla pracowników administracji publicznej](#) oraz [Rodzicielstwo bez ograniczeń. Poradnik dla rodziców z niepełnosprawnościami](#). Zwieńczenie projektu stanowiła konferencja końcowa, zorganizowana we współpracy z partnerem strategicznymi projektu – Zakładem Ubezpieczeń Społecznych.

Publikacja raportu ISP zbiegła się z protestami rodziców osób z niepełnosprawnościami w Sejmie i zainicjowaniem szerszej debaty publicznej nad sytuacją osób z niepełnosprawnościami w Polsce. ISP włączył się w nią pokazując także, że należy w Polsce dostrzegać także temat rodziców z niepełnosprawnościami. Jedną z form udziału w debacie publicznej dotyczącej niepełnosprawności było także zorganizowanie przez ISP wspólnie z Ambasadą Szwecji, Fundacją TUS oraz Centrum Komunikacji Społecznej przy Urzędzie M. St. Warszawy debaty poświęconej polskim i szwedzkim doświadczeniom, praktykom i rozwiązaniom, których wdrożenie jest ważne z punktu widzenia ukształtowania spójnej i efektywnej polityki państwa wobec niepełnosprawności. Debacie towarzyszyła wystawa poświęcona różnym historiom osób niepełnosprawnościami z Polski i Szwecji oraz wystawa „Wzornictwo bez barier”, na której pokazano narzędzia zaspokajające określone potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

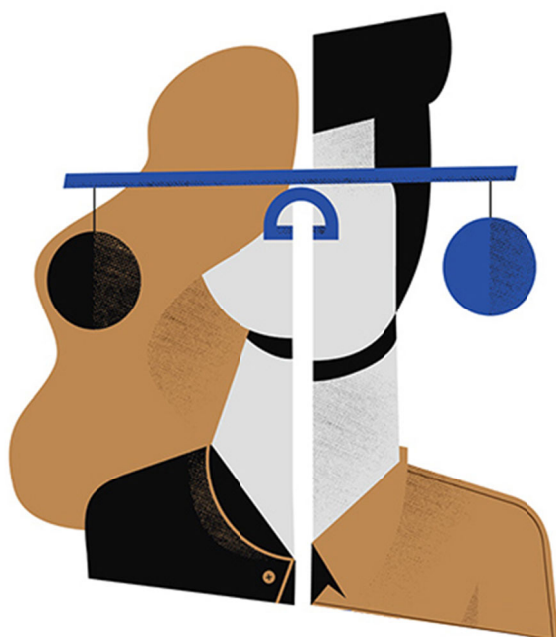
Równość płci w biznesie

W 2018 roku Obserwatorium kontynuowało działania mające na celu promocję równości szans kobiet i mężczyzn w sektorze biznesowym. We współpracy z Fundacją Fundusz Współpracy, Konfederacją Lewiatan oraz Fabryką Dobrych Praktyk, wypracowałyśmy narzędzia e-learningowe oraz materiały umożliwiające wdrożenie rozwiązań w średnich przedsiębiorstwach gwarantujących równe traktowanie kobiet i mężczyzn w miejscu pracy i tworzących przyjazne środowisko pracy dla pracowników i pracownic. Narzędzia te zostały zaprojektowane zarówno na potrzeby zatrudniających, pracujących, jak również związków zawodowych. W tym roku zakończony został pilotaż narzędzia w postaci dwudniowych warsztatów dla 40 firm. Rozpoczęłyśmy również realizację seminariów wdrożeniowych, w których docelowo ma

wziąć udział 720 pracowników i pracownic z 360 firm średniej wielkości. Przeprowadzony został również ogólnopolski konkurs „Sztuka równości” na wizualizacje, grafiki, animacje, video promujące równość szans kobiet i mężczyzn w pracy.

Równość płci w edukacji

W związku z wprowadzoną od roku szkolnego 2017/2018 reformą edukacji, Obserwatorium przygotowało raport [Kwestia płci w nowych podstawach programowych i wybranych podręcznikach szkolnych](#), w którym przeanalizowano podstawy programowe wybranych przedmiotów oraz wybrane podręczniki do szkół podstawowych z punktu widzenia problematyki płci społeczno-kulturowej oraz szeroko pojętej perspektywy równościowej. Wnioski z raportu zostały zaprezentowane podczas seminarium eksperckiego, którego uczestnicy i uczestniczki wspólnie wypracowali rekomendacje potrzebnych zmian systemowych. Raport odbił się szerokim echem w mediach jako istotny głos w kwestii efektów tzw. „deformy” edukacji.

konkurs sztuka równości

zgłoszenia: 1.07–30.09.2018 r.
konkurs@rownoscwbiznesie.info

szczegóły i regulamin:
www.rownoscwbiznesie.info/konkurs

Młodzi a kryzys demokracji

Grupą społeczną, o której w Polsce dyskutuje się ostatnio chyba najwięcej w kontekście kryzysu demokracji są młodzi. Mimo szeregu poświęconych jej analiz wciąż nie do końca wytłumaczone pozostają uwarunkowania aktywności politycznej i stosunku do demokracji osób należących do tej grupy. Taka wiedza powinna też być przydatna dla partii politycznych uznających wartości demokracji liberalnej, przygotowujących się do serii kolejnych wyborów w Polsce (zaczynając od wyborów samorządowych z jesieni 2018 roku). Na te potrzeby odpowiedzią było badanie oparte na metodach ilościowych (sondaż na próbie reprezentatywnej dla osób w wieku 16-29 lat) i jakościowych (wywiady grupowe z osobami w tym samym wieku). Eksperti ISP zrealizowali je dla National Democratic Institute (NDI), który jego wyniki wykorzystał m.in. podczas warsztatów z zakresu komunikacji politycznej dla partii uznających wartości demokratyczne oraz aktywistów obywatelskich. Analogiczne działania miejscowi partnerzy prowadzili na Węgrzech i Słowacji. Wyniki eksperci ISP promowali na różnych spotkaniach i konferencjach w kraju i za granicą.

Publikacje

- Małgorzata Druciarek, Izabela Przybysz, [Działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn w średnich firmach](#)
- Beata Łaciak, Małgorzata Druciarek, [Kwestia płci w nowych podstawach programowych i](#)

wybranych podręcznikach szkolnych

- Magdalena Beszczyńska-Kamecka, Dominika Buchalska, Barbara Mazurkiewicz
- Katarzyna Paszkowska, Katarzyna Waciak, Maciej Waciak, Paweł Wdówik [Rodzicielstwo bez ograniczeń. Poradnik dla rodziców z niepełnosprawnościami](#)
- Aleksandra Kobylińska, Filip Pazderski, [Rodzice z niepełnosprawnościami w sieci. Analiza blogów i forów internetowych](#)
- Małgorzata Koziarek, Filip Pazderski, [Rodzicielstwo osób z niepełnosprawnościami – dostępne formy wsparcia i pożądane ułatwienia](#)
- Teresa Sierawska, [Jak skutecznie odpowiadać na potrzeby rodziców z niepełnosprawnościami? Poradnik dla pracowników administracji publicznej](#)
- Dorota Wiszejko-Wierzbicka, Mariola Raclaw, Agnieszka Wołowicz-Ruszkowska (red.), [Byliśmy jak z kosmosu. Między \(nie\)wydolnością środowiska a potrzebami rodziców z niepełnosprawnościami](#)

Wydarzenia

- Konferencja „Byliśmy jak z kosmosu. Rodzice z niepełnosprawnościami w Polsce”, Warszawa, 25 kwietnia
- Debata "Niepełno/sprawność-pełna/dostępność. Polska i Szwecja", Warszawa, 7 czerwca
- Seminarium eksperckie „Płeć w nowych podstawach programowych i podręcznikach szkolnych”, Warszawa, 26 czerwca

Zespół

Małgorzata Druciarek (kierowniczka projektu/ analityczka), Izabela Przybysz (kierowniczka projektu/ analityczka).

Eksperti i ekspertki współpracujący/e z programem

Dr hab. Beata Łaciak, prof. dr hab. Małgorzata Fuszara, prof. dr hab. Monika Płatek, dr Ewa Lisowska, dr Janina Petelczyc, mec. Paulina Roicka, dr Ewa Rumińska-Zimny

Program Społeczeństwa Cyfrowego

Program Społeczeństwa Cyfrowego został utworzony w ISP w styczniu 2015 roku. Jego głównym celem jest uwzględnianie gwałtownego rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych w politykach publicznych będących przedmiotem zainteresowania ISP. Za nie mniej ważne zadanie stawia sobie wspieranie powstania trwałego mechanizmu podnoszenia kompetencji cyfrowych obywateli oraz budowanie świadomości kluczowego znaczenia tych kompetencji dla rozwoju indywidualnego i całego kraju. Program animuje i obsługuje Szerokie Porozumienie na Rzecz Umiejętności Cyfrowych (SPRUC) będące nieformalnym zrzeszeniem organizacji i firm działających na rzecz podniesienia poziomu umiejętności cyfrowych obywateli utworzone pod egidą Krajowego Lidera Cyfryzacji.

Tematy:

- Szerokie Porozumienie na Rzecz Umiejętności Cyfrowych (SPRUC)
- Dobre praktyki w zakresie umiejętności cyfrowych
- Nauka kodowania i informatyka w szkołach
- Kształtowanie tematyki konkursów grantowych finansowanych ze środków publicznych (fundusze UE i EOG)

Szerokie Porozumienie na Rzecz Umiejętności Cyfrowych

SZEROKIE POROZUMIENIE
NA RZECZ UMIEJĘTNOŚCI
CYFROWYCH W POLSCE

Porozumienie jest nieformalnym, dobrowolnym zrzeszeniem instytucji, organizacji i firm, które działają na rzecz pełnego wykorzystania potencjału nowoczesnych technologii informacyjnych dla rozwoju Polski. Porozumienie zachęca swoich uczestników do

łączenia sprawdzonych projektów i nadawania im większej skali. Poprzez wzrost świadomości o korzyściach, ale i zagrożeniach przyczynia się do poprawy dostępu do wiedzy i informacji, zdobywania umiejętności niezbędnych na dynamicznie zmieniającym się rynku pracy, upowszechnienia partycypacji cyfrowej w życiu publicznym oraz aktywnego uczestnictwa w kulturze. Sprawy organizacyjne SPRUC prowadzi ISP na podstawie porozumienia pomiędzy Liderem Cyfryzacji i szefem ISP co jest naszym wkładem w działania tej koalicji.

Działalność w tym obszarze skupia się na prowadzeniu witryny internetowej www.umiejetnoscicyfrowe.pl, pozyskiwaniu nowych uczestników ponad obecną listę, na której jest ok. 70 partnerów, a w szczególności dalszym testowaniu składkowego modelu finansowania działań wspierających SPRUC.

W 2018 roku prowadzona była także intensywna działalność rzecznicza w sprawie lepszego wykorzystywania funduszy z programu Operacyjnego Polska Cyfrowa. Działalność ta była prowadzona na forum gremiów konsultacyjnych w Ministerstwie Rozwoju, Ministerstwie Cyfryzacji oraz Komitetu Monitorującego Program Operacyjny Polska Cyfrowa. POPC jest jednym z programów finansowanych z funduszy Unii Europejskiej. Zaowocowało to przygotowaniem i uruchomieniem kilku projektów dużej wartości, często dziesiątek milionów złotych, nakierowanych na młodzież utalentowaną informatycznie, dzieci bawiące się kodowaniem czy nauczycieli uczących programowania.

Dorocznie organizowana konferencja Umiejętności Cyfrowe 2018.pl przyniosła kolejną porcję rekomendacji co do oczekiwanych działań dla podniesienia umiejętności cyfrowych w Polsce. Kontynuowana była też inicjatywa symbolicznego wyróżniania osób wnoszących największy wkład w podnoszenie umiejętności cyfrowych w kolejnych latach. Kilkuosobowa

kapituła ustaliła listę 100 osób, na której znalazło się 46% kobiet, zwiększył się udział nauczycieli, bibliotek i ODN-ów, natomiast zmalał udział wyższych uczelni. W spotkaniu laureatów uczestniczył Dyrektor Generalnego DG Connect KE Roberto Viola.

Tematy wiodące w 2018 roku:

- Podnoszenie umiejętności cyfrowych obywateli
- Rozbudowa Szerokiego Porozumienia na Rzecz Umiejętności Cyfrowych
- Doskonalenie Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa
- Monitorowanie poziomu umiejętności cyfrowych obywateli
- Współdziałanie na forum Coalition for Digital Skills and Jobs w Brukseli.

Rok 2018 w liczbach:

- 4 zrealizowane projekty
- 3 uzyskane granty
- 1 uzyskany grant na 4-letni projekt obejmujący 75.000 nauczycieli w partnerstwie z Fundacją Orange i Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego.
- 4 sponsorów
- 2 seminaria, konferencje,

Zespół

Jacek Wojnarowski, kierownik Programu, Izabela Przybysz, eksperci: Włodzimierz Marciński – Prezes Polskiego Towarzystwa Informatycznego, Tomasz Kulisiewicz – Cyfrowe Państwo, Piotr Arak- PwC, Dominik Batorski, Uniwersytet Warszawski, Justyna Jasiewicz, Uniwersytet Warszawski.

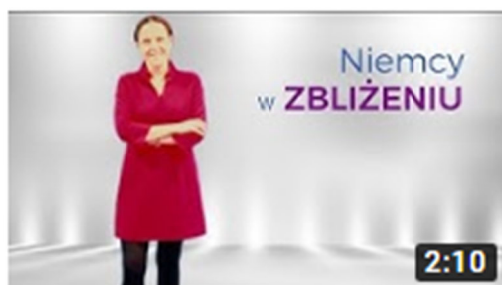
Dział publikacji – publikacje drukowane, elektroniczne, realizacje video i nowa strona internetowa ISP

W roku 2018 Instytut Spraw Publicznych upowszechniał wyniki swoich badań w książkach, raportach. W sumie wydaliśmy 35 publikacji – w przeważającej większości bezpłatnych, w wersji elektronicznej. Lista publikacji ISP została wyszczególniona w rozdziałach poświęconych pracy poszczególnych programów Instytutu.

Obok koordynacji produkcji raportów, książek i analiz, Dział Publikacji ISP kontynuował rozwój nowych metod upowszechniania informacji. Korzystając z technik wideo, przygotowano szereg filmów, prezentujących w nowoczesnej formie badania i analizy ISP, opinie oraz nagrania całych wydarzeń – konferencji, debat, seminariów. Przygotowane materiały publikowane są na internetowym kanale ISP - youtube.com/ISPThinkTank.

W ramach działu publikacji została również uruchomiona nowa aktywność, jaką jest prowadzenie transmisji online z wydarzeń. Dzięki inwestycji w nowoczesny sprzęt, ISP może we własnym zakresie prowadzić streaming z organizowanych konferencji i seminariów.

Rozwój nowoczesnych metod wizualizacji danych, oparty na technikach wideo, umożliwia rozwój perspektywicznego kanału dotarcia do odbiorców, który cieszy się zainteresowaniem – w 2018 roku materiały wideo Instytutu były otwierane 42 000 razy, notując łącznie 1116 godzin wyświetlania (wzrost o 16 % w porównaniu do roku 2017).

Kolejną istotną aktywnością działu publikacji była praca nad nową stroną internetową Instytutu. Nowa witryna, uruchomiona w październiku 2018 została zaprojektowana i wykonana zgodnie z obowiązującymi współcześnie standardami i technologiami, dzięki czemu zapewnia szybszy i bardziej dogodny dostęp do materiałów ISP.

